

ROKIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBA

S P R E N D I M A S **DĖL ROKIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS 2014 M. VISUOMENĖS SVEIKATOS** **STEBĖSENOS ATASKAITOS PATVIRTINIMO**

2016 m. sausio 29 d. Nr. TS-9
Rokiškis

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 18 dalimi, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. gruodžio 19 d. įsakymo Nr. V-1387 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymo Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“, Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2008 m. balandžio 25 d. sprendimo Nr. TS-4.70 „Dėl Rokiškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro steigimo“ dalinio pakeitimo“ patvirtintų Rokiškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro nuostatų 21.8 punktu, Rokiškio rajono savivaldybės taryba n u s p r e n d ž i a:

Patvirtinti Rokiškio rajono savivaldybės 2014 m. visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitą (pridedama).

Šis sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Savivaldybės meras

Antanas Vagonis

Agnė Šapokaitė

ROKIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS 2014 M. VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS ATASKAITA

Kiekvienais metais Rokiškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras vykdo visuomenės sveikatos stebėseną, kuri leidžia įvertinti rajono gyventojų sveikatos problemas.

Sveikata – didžiausias žmogaus turtas ir gyvenimo pagrindas, kuris yra saugojimas, tam kad galima būtų sėkmingai spręsti kasdieninius gyvenimo klausimus – įveikti socialinius, psichologinius ir ekonominius iššūkius. Visuomenės sveikatos saugojimas yra svarbiausias valstybės tikslas, kuris užtikrintų šalies socialinę ir ekonominę plėtrą. Gyventojų sveikata – darbingumą lemiantis veiksnys, kuris galėtų prisidėti prie darbo našumo, šalies ekonomikos augimo, dėl to mažėtų socialinė atskirtis, sveikatos netolygumai.

Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2014 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. XII-964, nustato šalies sveikatinimo veiklos tikslus ir uždavinius, siekiamus sveikatos lygio rodiklius.

Programos strateginis tikslas – pasiekti, kad 2025 m. šalies gyventojai būtų sveikesni ir pailgėtų jų gyvenimo trukmė, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtų sveikatos netolygumai.

Lietuvos sveikatos programoje yra nustatyti šie 4 tikslai:

- sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį;
- sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką;
- formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą;
- užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius.

ROKIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS DEMOGRAFINĖ BŪKLĖ

GYVENTOJAI. 2014 metų pradžioje, palyginti su 2013 m., Lietuvoje gyventojų skaičius sumažėjo nuo 2971905 iki 2943472 gyventojų, atitinkamai Rokiškio rajono savivaldybėje taip pat pastebimas gyventojų mažėjimas.

Remiantis Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės duomenimis, 2014 m. Rokiškio rajono savivaldybėje gyveno 32470 gyventojai. Palyginti su 2013 metais, Rokiškio rajono savivaldybėje gyventojų sumažėjo 621 asmenimis.

Gyventojų mažėjimą lemia neigiama migracija ir neigiama natūrali kaita (daugiau miršta nei gimsta).

1. BENDROJI DALIS

1.1. Pagrindinių stebėsenos rodiklių savivaldybėje analizė ir interpretavimas („Šviesoforas“).

Vadovaujantis „šviesoforo“ principu, visos 60 Lietuvos savivaldybių suskirstytos į 5 grupes (po 12 savivaldybių kiekvienoje grupėje):

- 12 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis – geriausias, priskiriamos savivaldybių su geriausiais rodikliais grupei ir žymimos žalia spalva;
- 12 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis – prasčiausias, priskiriamos savivaldybių su prasčiausiais rodikliais grupei ir žymimos raudona spalva;
- likusių 36 savivaldybių rodiklio reikšmės žymimos geltona spalva. Šių savivaldybių rodikliai interpretuojami kaip atitinkantys Lietuvos vidurkį.

Pagrindinio rodiklių sąrašo analizės ir interpretavimo tikslas – įvertinti, kokia gyventojų sveikatos ir sveikatą lemiančių veiksnių situacija savivaldybėje, įvertinant Lietuvos sveikatos programos tikslų ir uždavinių įgyvendinimo kontekste ir kokių priemonių reikia imtis, norint sustiprinti savivaldybės gyventojų sveikatą, bei mažinti sveikatos netolygumus.

Rokiškio rajono savivaldybės gyventojų sveikatos ir su sveikata susijusios stebėsenos ataskaitoje analizuojamų metų rodiklių duomenys pateikiami 1 lentelėje „Rokiškio rajono savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis“.

Remiantis duomenų rodikliais ir jų rezultatais, buvo pasirinktos rodiklių sąrašo reikšmės, tai yra kurių rodiklis yra prastesnis palyginti su šalies reikšmėmis. Sudarius Rokiškio rajono savivaldybės probleminių visuomenės sveikatos sričių sąrašą, buvo atlikta atrinktų rodiklių detalesnė analizė ir vertinimas (žr. „Specialioji dalis“).

Pirmajame lentelės stulpelyje yra nurodyti pagrindinio sąrašo rodikliai suskirstyti pagal Lietuvos sveikatos programoje numatomus įgyvendinti tikslus ir uždavinius. Antrajame stulpelyje pateikiama savivaldybės rodiklio reikšmė, trečiajame stulpelyje – atitinkamo rodiklio Lietuvos vidurkio reikšmė, ketvirtajame – mažiausia reikšmė tarp visų savivaldybių, penktajame – didžiausia reikšmė tarp visų savivaldybių, šeštajame – savivaldybės rodiklio interpretavimas (reikšmės savivaldybėje santykis su Lietuvos vidurkio reikšme); septintajame stulpelyje – pateikiama Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų programoje numatyta atitinkamo rodiklio reikšmė 2020 metams.

1 lent. Rokiškio raj. savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis 2014 m.

Rodiklis	Savivaldybės rodiklis (abs. sk.)	Lietuvos rodiklis	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Santykis: savivaldybė/ Lietuva	Lietuvos siekinys 2020 m.
1	2	3	4	5	6	7
Strateginis tikslas – pasiekti, kad 2025 metais šalies gyventojai būtų sveikesni ir gyventų ilgiau, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtų sveikatos netolygumai						
Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė	72,16	74,7	69,6	77,7	0,96	75,8
1 tikslas. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį						
1.1 uždavinys – sumažinti skurdo lygį ir bedarbiystę						
Standartizuotas mirtingumas dėl savižudybių (X60-X84) 100 000 gyv.	40,4	31,3	5,3	90,0	1,29	19,5 (mirtinumo rodiklis)
Mokyklinio amžiaus vaikai, nesimokantys mokykloje 1000 vaikų	36,29	56,2	21,9	126,8	0,65	
Socialinės rizikos šeimų skaičius 1000 gyv.	4,62	3,4	1,1	8,4	1,35	
Gyventojų skaičiaus pokytis 1000 gyv.	-12,41	-7,6	-15,7	0,4	-1,63	
Ilgalaikio nedarbo lygis 100 gyv.	5,32	3,1	0,7	10,6	1,71	

Rodiklis	Savivaldybės rodiklis (abs.sk.)	Lietuvos rodiklis	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Santykis: savivaldybė/ Lietuva	Lietuvos siekinys 2020 m.
1	2	3	4	5	6	7
1.2 uždavinys – sumažinti socialinę – ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu						
Standartizuotas mirtingumas dėl išorinių priežasčių (V01-Y89) 100 000 gyv.	129,4	113,4	75,6	186,1	1,14	77,3 (mirtinumo rodiklis)

Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą mokyklose, skaičius 1000 vaikų	395,23	253,8	133,8	542,8	1,55	
Socialinės pašalpos gavėjų skaičius 1000 gyv.	80,17	47,8	22,0	998	16,7	
Sergamumas tuberkulioze (A15-A19) 10000 gyv.	24,6	44,4	8,3	104,4	0,55	
2 tikslas. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką						
2.1 uždavinys – kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą						

Rodiklis	Savivaldybės rodiklis (abs.sk.)	Lietuvos rodiklis	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Santykis: savivaldybė/ Lietuva	Lietuvos siekinys 2020 m.
1	2	3	4	5	6	7
Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužeistų dėl nelaimingo atsitikimo darbe, skaičius 1000 darbingo amžiaus gyv.	1,01	0,9	0,0	3,5	1,12	
Susižalojimai dėl nukritimų (W00-W19) 65+amžiaus grupėje 10000 gyv. 189,9 (147)	111,1	131,9	37,7	246,7	0,84	
Darbingo amžiaus asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, skaičius 10000 gyv.	94,66	73,9	55,8	126,0	1,28	
Sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) 10000 gyv.	23,1	62	8,4	100,2	0,37	

2.2 uždavinys – kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį						
Standartizuotas mirtingumas dėl atsitiktinių paskendimų (W65-W74) 100000 gyv.	12,3	7,8	0,0	390	1,57	
Standartizuotas mirtingumas dėl nukritimų (W00-W19) 100000 gyv.	12,32	12,3	0,0	43,9	1,00	
2.3 uždavinys – mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių						
Standartizuotas mirtingumas transporto įvykiuose (V00-V99) 100000 gyv.	6,2	11	0,0	26,2	0,56	
Pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių (V00-V09) 100000 gyv.	3,08	4,3	0,0	15,1	0,71	
Transporto įvykiuose patirtų traumų skaičius (V00-V99) 100000 gyv.	67,76	72,4	45,5	156,5	0,93	
3 tikslas. Formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą						
3.1 uždavinys – sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą						
Standartizuotas mirtingumas dėl priešasčių, susijusių su narkotikų vartojimu (F11, F12, F14, F15, F16, F19, X41, X42, X61, X62, Y11, Y12) 100 000 gyv.	0,00	3,7	0,0	15,6	0	
Standartizuotas mirtingumas dėl priešasčių, susijusių su alkoholio vartojimu (E24.4, F10,	36,96	25,7	7,8	61,5	1,43	

G31.2, G40.5, G62.1, G72.1, I42.6, K29.2, K70, K85.2, K86.0, P04.3, X45, X65, Y15) 100 000 gyv.						
Nusikalstamos veikos, susijusios su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrabanda (nusikaltimai) 100000 gyv.	21,56	65,2	0,0	234,9	0,33	
Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais	131	174	124	319	0,75	
Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais	138	150	84	283	0,92	
3.2 uždavinys – skatinti sveikos mitybos įpročius						
Kūdikių, išimtinai žindytų iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.)	30,92	31,3	9,2	44,9	0,98	
4 tikslas. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius						
4.1 uždavinys – užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais						
Išvengiamų hospitalizacijų skaičius 1000 gyv.	36,83	33,4	19,0	56,2	1,10	
Išvengiamų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų skaičius 1000 gyv.	7,76	5,6	3,5	8,7	1,38	

Rodiklis	Savivaldybės rodiklis (abs.sk.)	Lietuvos rodiklis	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Santykis: savivaldybė / Lietuva	Lietuvos siekinys 2020 m.
1	2	3	4	5	6	7
4.2 uždavinys – plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą						
Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, skaičius	3,64	2,14	1	4,32	1,70	
Šeimos medicinos paslaugas teikiančių gydytojų skaičius 10000 gyv.	2,46	6,81	2,45	21,52	0,36	
Apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis vienam gyv.	7,14	8,0	5,9	10,1	0,89	
Apskričių ir savivaldybių gyventojų, kuriems suteiktos stacionarinės paslaugos (be stacionaro dienos atveju), skaičius 1000 gyv.	280,7	249,1	202,5	314,5	1,12	
Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv.	0,00	4,4	0,0	14,3	0	
Sergamumas ŽIV ir lytiškai plintančiomis ligomis (B20-B24, A50-A64) 10000 gyv.	1,54	3,5	0,0	8,4	0,44	
4.3 uždavinys – gerinti motinos ir vaiko sveikatą						

Kūdikių (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtingumas 1 000 gyvų gimusių kūdikių	14,8	3,9	0,0	16,0	3,79	
2 metų amžiaus vaikų MMR1 (tymų, epideminio parotito, raudonukės vakcina, 1 dozė) skiepavimo apimtys, proc.	95,73	93,4	85,3	100,0	1,02	
1 metų amžiaus vaikų DTP (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina), poliomielito ir B tipo Haemophilus influenzae infekcijos skiepavimo apimtys (3 dozės), proc.	96,4	92,9	81,0	99,4	1,03	
Tikslinės populiacijos (6-14 m.) dalis, dalyvavusi vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, proc.	7,0	20,9	5,2	76,4	0,33	
Mokinių dantų ėduonies intensyvumo indeksas	4,08	3,4	1,2	8,1	1,2	
Paauglių (15–17 m.) gimdymų skaičius 1000 gyv.	1,7	5,8	0,0	15,5	0,29	
4.4 uždavinys – stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę						
Standartizuotas mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų	1185,73	768,12	572,28	1284,36	1,54	

(I00-I99) rodiklis 100000 gyv.						
Standartizuotas mirtingumo nuo piktybinių navikų rodiklis (C00-C96) 100000 gyv.	322,53	278,2	216,4	531,17	1,15	
Standartizuotas mirtingumo nuo cerebrovaskulinių ligų rodiklis (I60-I69) 100000 gyv.	197,11	196,1	89,8	430,5	1,00	
Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10000 gyv.	27,1	43,7	13,8	71,8	0,62	
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio prevencinėje programoje 2013 – 2014 m.	36,2	43,7	12,2	61,2	0,8	
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinėje programoje 2012-2014 m.	49,95	49,6	27,1	74,9	1,00	
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos prevencinėje programoje 2013-2014 m.	50,71	21,2	13,31	59,99	2,39	

Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupės prevencinėje programoje 2014 m.	35,4	34,7	7,6	51,9	1,02	
--	------	------	-----	------	------	--

2. SPECIALIOJI DALIS

2.1 Atrinktų rodiklių speciali analizė ir interpratavimas

Šioje dalyje analizuojamos specifinės problemos ir rodikliai, kurie Rokiškio rajono savivaldybėje turi blogas reikšmes, palyginti su kitomis savivaldybėmis. 2 lentelėje pateikiamas rodiklių sąrašas su tais rodikliais, kurie atspindi blogiausią rajono būklę.

2 lentelė. Blogiausi Rokiškio raj. savivaldybės būklę atspindintys rodikliai.

Rodiklis	Savivaldybės rodiklis (abs. sk.)	Lietuvos rodiklis	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Santykis: savivaldybė/ Lietuva	Lietuvos siekinys 2020 m.
1	2	3	4	5	6	7
Socialinės pašalpos gavėjų skaičius 1000 gyv.	80,17	47,8	22,0	998	16,7	
Kūdikių (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtingumas 1000 gyvų gimusių kūdikių	14,8	3,9	0,0	16,0	3,79	
Standartizuotas mirtingumas dėl atsitiktinių pasukdimų (W65-W74) 100000 gyv.	12,3	7,8	0,0	390	1,57	
Mokinių, gaudančių nemokamą maitinimą mokyklose, skaičius 1000 vaikų	395,23	253,8	133,8	542,8	1,55	
Standartizuotas mirtingumo n	1185,73	768,12	572,28	1284,36	1,54	

uo kraujotakos sistemos ligų (I 00-I99) rodiklis 100 000 gyv.						
Standartizuotas mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu (E24.4, F10, G31.2, G40.5, G62.1, G72.1, I42.6, K29.2, K70, K85.2, K86.0, P04.3, X45, X65, Y15) 100 000 gyv	36,96	25,7	7,8	61,5	1,43	
Išvengiamų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų skaičius 1000 gyv.	7,76	5,6	3,5	8,7	1,38	
Darbingo amžiaus asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, skaičius 10 000 gyv.	94,66	73,9	55,8	126,0	1,28	
Standartizuotas mirtingumo nuo piktybinių navikų rodiklis (C00-C96) 100 000 gyv.	322,53	278,2	216,4	531,17	1,15	
Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė	72,16	74,7	69,6	77,7	0,96	75,8
Tikslinės populiacijos (6-14 m.) dalis, dalyvavusi vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, proc.	7,0	20,9	5,2	76,4	0,33	
Šeimos medicinos paslaugas teikiančių gydytojų	2,46	6,81	2,45	21,52	0,36	

ų skaičius 1000 0 gyv.						
---------------------------	--	--	--	--	--	--

Socialinės pašalpos gavėjų skaičius 1000 gyv. Lietuvoje iš 1000 gyventojų beveik 50 asmenų gauna socialinę pašalpą. Didžioji dalis savivaldybių (33) viršija šalies vidurkį. Lazdijų rajono savivaldybė pirmauja blogąja prasme šiuo rodikliu (99,8/1000 gyv.). Mažiausias rodiklis yra Vilniaus rajono savivaldybėje – 22,0/1000 gyv. Rokiškio rajono savivaldybės rodiklis – 80,17/1000 gyv.

Kūdikių (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtingumas 1000 gyvų gimusių kūdikių. Vienas iš svarbiausių valstybės uždavinių yra sustiprinti motinos ir vaiko sveikatą. 2014 m. Lietuvoje mirė 118 kūdikių (3,9/1000 gyv. gimusių kūdikių). Mažiausi rodikliai buvo šiose rajono savivaldybėse: Trakų, Jonavos, Pasvalio, Druskininkų., Alytaus, Lazdijų, Šakių (jose nebuvo registruota nei viena kūdikio mirtis). Didžiausias rodiklis yra Akmenės rajono savivaldybėje 16,0/1000 gyv. gimusių kūdikių. Rokiškio rajono savivaldybė patenka į didžiausių rodiklių sąrašą ir užima antrą vietą pagal kūdikių mirtis – 14,8/1000 gyv. gimusių kūdikių.

Standartizuotas mirtingumas dėl atsitiktinių paskendimų (W65-W74) 100000 gyv. Lietuvoje 2014 m. atsitiktinai paskendo (W65-W74) 229 žmonės, iš jų 189 vyrai ir 40 moterų. 2014 m. Birštono, Kazlų Rūdos, Pagėgių, Radviliškio bei Varėnos rajono savivaldybėse nepaskendo nė vienas gyventojas. Didžiausias paskendimų rodiklis fiksuotas Prienų rajono savivaldybėje – 39,0/100000 gyv. Rokiškio rajono savivaldybės šis rodiklis, palyginti su Lietuvos, taip pat yra labai aukštas – 12,3/100000 gyv.

Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą mokyklose, skaičius 1000 vaikų. Lietuvoje vaikai iš šeimų su mažomis pajamomis priskiriami rizikos sveikatos grupei ir įstatymo nustatyta tvarka tokie mokiniai turi teisę gauti nemokamą maitinimą mokykloje. Lietuvoje apie 25,4 proc. mokyklinio amžiaus vaikų 2014 m. gavo nemokamą maitinimą mokyklose. Daugiausiai mokinių nemokamą maitinimą gauna Šalčininkų rajono savivaldybėje – 542,5/1000 vaikų. Mažiausi rodikliai yra Klaipėdos miesto savivaldybėje (133,8) ir Vilniaus miesto savivaldybėje (133,9). Rokiškio rajono savivaldybės rodiklis – 395,23/1000 vaikų.

Standartizuotas mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) rodiklis 100000 gyv. Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų Lietuvoje yra jau daug metų aktuali problema. 2014 m. dėl šios priežasties mirė 22524 gyventojai (mirtingumo rodiklis – 768,1/100000 gyv.). Rokiškio rajono savivaldybė dėl mirtingumo nuo kraujotakos sistemų ligų yra patekusi į didžiausių rodiklių sąrašą. Nors ir yra organizuojama nemažai renginių ir skaitoma paskaitų apie prevencines priemones šiai ligai užkirsti, vis vien ši problema lieka aktuali daugelyje miestų savivaldybių.

Standartizuotas mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu (E24.4, F10, G31.2, G40.5, G62.1, G72.1, I42.6, K29.2, K70, K85.2, K86.0, P04.3, X45, X65, Y15) 100

000 gyv. Iš viso pastaraisiais metais Lietuvoje dėl alkoholio vartojimo mirė 758 asmenys (mirtingumo rodiklis – 25,8/100000 gyv.). 2014 m. didžiausias mirtingumas susijęs su alkoholio vartojimu buvo fiksuotas Švenčionių rajono savivaldybėje (61,5/100000 gyv.), mažiausias – Joniškio rajono savivaldybėje (7,6/100000 gyv.). Rokiškio rajono savivaldybė (36,96) šiuo rodikliu lenkia Lietuvos rodiklį (25,7).

Išvengiamų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų skaičius 1 000 gyv. Išvengiamų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų skaičius 2014 m. Rokiškio rajono savivaldybėje buvo 7,76/1000 gyv. Santykis su Lietuvos vidurkiu – 1,38. Didžiausias rodiklis Ukmergės rajono savivaldybėje (8,7/1000 gyv.), mažiausias – Šilalės rajono savivaldybėje (3,5/1000 gyv.).

Darbingo amžiaus asmenys, pirmą kartą pripažinti neįgaliais 10 000 gyv. Lietuvoje darbingo amžiaus gyventojų (nuo 18 m. iki pensinio amžiaus) 2014 m. buvo beveik 2 mln. Iš jų beveik 13 tūkst. buvo pripažinti neįgaliais. Rokiškio rajono savivaldybėje darbingo amžiaus asmenų, pirmą kartą pripažintais neįgaliais, 2014 m. savivaldybės rodiklis buvo 94,66/10000 gyv. Santykis su Lietuvos rodikliu – 1,28. Didžiausias rodiklis buvo Šilutės rajono savivaldybėje (126/10 000 gyv.), mažiausias – Kauno rajono savivaldybėje 955,8/10000 gyv.0.

Standartizuotas mirtingumo nuo piktybinių navikų rodiklis (C00-C96) 100000 gyv. Piktybiniai navikai yra viena iš svarbiausių mirties priežasčių Lietuvoje. 2014 m. nuo piktybinių navikų mirė 8 028 gyventojai, mirtingumo rodiklis – 273,8/100000 gyv. Didžiausias standartizuotas mirtingumo rodiklis buvo Rokiškio rajono savivaldybėje (322,5/100000 gyv.), mažiausias – Elektrėnų savivaldybėje (216,4/100000 gyv.). Rokiškio rajono savivaldybės santykis su Lietuvos rodikliu – 1,15.

Tikslinės populiacijos (6–14 m.) dalis, dalyvavusi vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, proc. Vaikams nuo 6 iki 14 m. amžiaus skirta Vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programa. Aktyviausiai Vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje dalyvavo šios savivaldybės: Lazdijų (76,4 proc.), Akmenės (57,6 proc.), Kretingos (55,7 proc.), Radviliškio (49,4 proc.), Utenos (48,1 proc.). Mažiausiai aktyvios savivaldybės: Marijampolės (5,2 proc.), Ukmergės (6,7 proc.), Rokiškio (7,0 proc.), Plungės (7,0 proc.), Pasvalio (7,4 proc.). Lietuvos rodiklis – 20,9 proc.

Šeimos gydytojų skaičius 10000 gyv. Iš viso 2014 m. Lietuvoje Sveikatos apsaugos ministerijos ir savivaldybių įstaigose, privačiose įstaigose ir kitose žinybinėse įstaigose dirbo 1998 šeimos gydytojai (6,8/10000 gyv.). Labai išsiskyrė Prienų rajono savivaldybė (21,5/10000 gyv.), kurioje šeimos gydytojų skaičius buvo 3 kartus didesnis nei Lietuvos vidurkis (6,8/10000 gyv.). Mažiausi rodikliai yra Visagino savivaldybės (2,4/10000 gyv.) ir Rokiškio rajono savivaldybės (2,5/10000 gyv.).

IŠVADOS

1. Rokiškio rajono savivaldybės demografinė situacija: kaip ir visoje Lietuvoje, taip ir Rokiškio rajono savivaldybėje pastebimas gyventojų skaičiaus mažėjimas. Tai lemia migracijos saldo (daugiau išvykusių negu atvykusių) bei neigiama natūrali gyventojų kaita (daugiau miršta negu gimsta). 2014 metų pradžioje, palyginti su 2013 m., Lietuvoje gyventojų skaičius sumažėjo nuo 2971905 iki 2943472 gyventojų, atitinkamai Rokiškio rajono savivaldybėje taip pat pastebimas gyventojų mažėjimas. Remiantis Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės duomenimis, 2014 m. Rokiškio rajono savivaldybėje gyveno 32470 gyventojai. Palyginti su 2013 metais, Rokiškio rajono savivaldybėje gyventojų sumažėjo 621..

2. Rokiškio rajono savivaldybėje gyventojų mirtingumo rodiklis yra gana aukštas. 2014 m. Rokiškio rajono savivaldybėje didžiausias mirtingumas buvo nuo piktybinių navikų. 2014 m. nuo piktybinių navikų Lietuvoje mirė 8 028 gyventojai (mirtingumo rodiklis – 273,8/100000 gyv.). Didžiausias standartizuotas mirtingumo rodiklis buvo Rokiškio rajono savivaldybėje (322,5/100000 gyv.), mažiausias – Elektrėnų savivaldybėje (216,4/100000 gyv.). Rokiškio rajono savivaldybės santykis su Lietuvos rodikliu – 1,15. Taip pat didelis mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų. 2014 m. dėl šios priežasties mirė 22524 Lietuvos gyventojai (mirtingumo rodiklis – 768,1/100000 gyv.). Rokiškio rajono savivaldybė dėl mirtingumo nuo kraujotakos sistemų ligų yra patekusi į didžiausių rodiklių sąrašą. Didelis yra kūdikių mirtingumas (iki 1m.). 2014 m. Lietuvoje mirė 118 kūdikių (3,9/1000 gyv. gimusių kūdikių). Rokiškio rajono savivaldybė patenka į didžiausių rodiklių sąrašą ir užima antrą vietą pagal kūdikių mirtis – 14,8/1000 gyv. gimusių kūdikių.

3. Lietuvoje iš 1000 gyventojų beveik 50 asmenų gauna socialinę pašalpą. Rokiškio rajono savivaldybės rodiklis – 80,17/1000 gyv.

4. Tikslinės populiacijos (6-14 m.) dalis, dalyvavusi vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, 2013–2014 m. dalyvavo pasyviai. Rokiškio rajono savivaldybėje tai sudarė tik 7,0 proc.

REKOMENDACIJOS

1. Skatinti ir aktyviai informuoti gyventojus dalyvauti valstybinėse profilaktikos ir kontrolės programose.

2. Skatinti gyventojus aktyviau dalyvauti širdies ir kraujagyslių ligų rizikos grupės asmenų sveikatos stiprinimo programoje.

3. Skatinti gyventojų fizinį aktyvumą.

4. Skatinti, kad žmonės gyventų sveikiau, domėtusi sveika mityba, gyvensena.

5. Skatinti gyventojus reguliariai lankytis pas šeimos gydytoją ir profilaktiškai tikrintis savo sveikatą.

6. Suteikti visas įmanomas sąlygas, kad kuo daugiau žmonių turėtų stabilias mėnesines pajamas.

7. Skatinti Rokiškio rajono savivaldybę švęsti šventes be alkoholio.

8. Plėsti Rokiškio rajono savivaldybėje nerūkymo zonas.

9. Gyventojus, turinčius sveikatos rizikos veiksnius (alkoholio ir tabako gaminių vartojimas, nutukimas ir kt.), konsultuoti dėl galimybių ir būdų šiems veiksniams mažinti.

10. Suteikti kuo daugiau galimybių įsidarbinti, kad sumažintumėme skurdo lygį ir nedarbą.

11. Užtikrinti vaikų ir jaunimo užimtumą, aktyvų laisvalaikio praleidimą. Skatinti tėvus ir vaikus praleisti daugiau laiko kartu.

12. Ieškoti alternatyvių laisvalaikio praleidimo būdų (aktyviau dalyvauti sveikatinimo veiklos, švietimo ir sporto renginiuose).

13. Organizuoti sveikatingumo renginius (seminarai, konferencijos, akcijos, mankštos ir kt.).

Siekiant Rokiškio rajono savivaldybėje užtikrinti kokybiškas ir prieinamas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas rajono gyventojams, būtinas glaudus tarpsektorinis, tarpinstitucinis bendradarbiavimas, informacijos sklaida, specialistų dalyvavimas kvalifikacijos tobulinimo kursuose, atsakingas požiūris gyventojų į sveikatą.
